

גייסות מוצנחים - תפעולם כיצד?

אלימ יוסף נבו

בעקבות מאמרו של אלימ א. ז.

הכוח המוטס והמוצנח יש לראות תמיד כחלק מהמערכה הכללית.

השפעת המצב האוירי

בשני תנאים בלבד אפשרי ומותר להתעלם במידה רבה מהשפעת המצב האוירי על הפעול כוחות מוצנחים: כאשר הכוחות המופעלים הם קטנים — או כאשר עיקר פעולתם בלילה. אך כאשר דנים בהפעלת כוחות גדולים, בסדר-גודל עוצבתי (בין אם אלו דיביזיות מוצנחות בצבאות המעצמות הגדולות או חטיבות בצבאות קטנים יותר) — המצב האוירי הנו קובע.

אכן, הוא קובע לגבי המבצע המוצנח כולו, מתחילתו ועד סופו — בהטסת הצנחנים, בהצנחתם, בתחזוקתם, בהגנתם בפני מטוסי האויב, בפינוי הרפואי, ואפילו לגבי יכולת הפעלה חופשית של הליקופטרים באזור-ההצנחה בשעות היום.

אמת שחשוב לדעתה

תוך כדי הרצאת דעותיו קובע אלימ א. ז. אמת שחשוב לדעתה: „מאז מלחמת-העולם השניה חלה התפתחות טכנית מהפכנית בשטח כלי-הטיס, בניידות שבתחומי שדה-הקרב, בשטח ההגנה הנ"ט, ובניווט". מסקנתו — אף היא הגיונית, ואין לערער עליה: סבור הוא כי מסקנות לגבי תפעול גייסות מוצנחים בעתיד אין להסיק רק על פי נסיונותיה של מלחמת-העולם השניה. כן צודק הוא בהדגישו שמבחינה אקלימית נסיון אירופי איננו קנה-מידה לאפשרויות בזירות אחרות, כגון זו של אגן הים-התיכון.

האם כל האמת?

אולם משום-מה לא נזכרו במאמרו, וודאי שלא הודגשו, שני גורמים מכריעים אשר לא נשתנו במהותם מאז מלחמת-העולם השניה: השפעת המצב-האוירי — וההכרח בהתחברות. התעלמות מגורמים אלה במאמר העוסק גם בצד האופרטיבי-אסטרטגי, מותירה את ניתוח הנושא כשהוא חסר שלמות. במיוחד, שבעל הדברים טוען, ובצדק, כי „את המערכה של

ויתור-מראש על מידת גמישות בהפעלת עיקר כוחות היבשה. כי ברור שלאחר ההצנחה הופך הצורך בהתחברות לשיקול מכריע לגבי פעולת הכוחות המתחברים; ושיקול זה קובע הן לגבי בחירת כיווני ההתקפה וצירים, הן לגבי העיתוי. ואל לנו לפטור בהקשר זה את עקרון הגמישות בקלות. כי הרי הכוחות המתחברים יהיו בדרך-כלל כוחות-שריון; ומן המוסך-כמות הוא שתפעולו המושכל של השריון מחייב גמישות — בציוות ובריכות, בכיווני המאמץ, ובעיקר בניצול מירבי של האפשרויות בקרב-תנועה. חיוב השריון ברובו, או אפילו בחלק ניכר ממנו, להתחבר עם הכוח המוצנח. פוגע ביכולת-ריכוז המירבית, ומצמיד אותו לצירי-התקדמות צפויים-מראש. נמצא איפוא, כי היתרון של איגוף אנכי עמוק עשוי אף לעלות במחיר שיבוש תפעולו של הכוח היבשתי המכריע — השריון.

הצנחה - מתי וכיצד?

הדגשת המגבלות שבהפעלת כוחות-מוצנחים ברמה אופרטיבית ואסטרטגית באה להשלים ולאזן את הצגת הנושא — אך לא לבטלו. אני שותף לדעתו של אל"מ א. ז. כי המתכנן פעולה מוצנחת חייב בהעזה — כי תכנון פושר ופשרני יביא להישג מועט במחיר דמים מרובים. שימוש נועז אך מושכל בכוחות-מוצנחים אפשרי במצבים הבאים:

• כאשר חיל-האוויר של האויב אינו מסוגל לרכוז מאמץ נגד הכוח המוצנח — כלומר, במצב של עליונות אווירית, או תוך לחימה להשגת עליונות אווירית.

• בפתחת מערכה — ל"איגוף אנכי" קצר, המסייע ישירות להבקעה או חדירה — דוגמת ההצנחה האמריקאית-הבריטית בקרבת חופי נורמנדיה ביום ה"ע" במבצע "Overlord".

• תוך ניהול מערכה — לאיגוף אנכי עמוק, לתפיסת יעדים אשר השליטה בהם נוטלת מהאויב את חופש התמרון שלו (כולל אפשרויות תגבור), בתנאי ששריונו של הצד המצנח פרץ למרחב, וסיכויי ההתחברות סבירים;

• לקראת סיום מערכה — כדי למוטט במהירות מערך האויב ורוחו;

• כאשר עיקר כוחו של האויב מובס — לתפיסה מהירה של יעדים בעלי חשיבות מדינית או צבאית.

לבסוף, מן הראוי להדגיש גורם נוסף — אשר קשה לשקלו — והוא: אפקט ההלם הפסיכולוגי המושג על-ידי הפעלה-רבתי של כוחות מוצנחים, ובמיוחד נגד צבא אשר חישולם הנפשי של לוחמיו לוקה בחסר, ודרגי הפיקוד שלו הנם נעדרים גמישות. צבא כזה פגיע במיוחד למכה בלתי-צפויה בעורפו.

מטבע הדברים כי פעולה מוצנחת גדולה יש בה סיכון גדול מן הרגיל. לפיכך, יש לנקוט בה כאשר פירותיה-הצפויים גדולים אף הם, ועשויים לתרום להכרעה במערכה או במסע-מלחמה. ברם, על יעד כזה ילחם אף האויב במלוא העצמה האוירית והקרקעית. בדרך-כלל, כמעט בכל מערכה — אף אם אין לצד המצנח עליונות אווירית — ניתן לו לודא הטסת כוחות ואספקה והצנחתם, ללא התערבות מכרעת בשלב ראשון זה מצד חיל-האוויר של האויב. ניתן להשיג זאת על-ידי עיתוי מושכל, הסחה וריכוז מאמץ-אווירי. לא כן הדבר לגבי המשך לחימת הכוח-המוצנח, במשך מספר ימים. בשלב זה — מחייבות לא רק תחזוקת-מך-האוויר של הכוח המוצנח, אלא גם הגנתו בפני מטוסי האויב, ריכוז מאמץ-אווירי נגד בסיסי האויב ומטוסיו. משמעות הדבר, מנקודת-ראותו של המתכנן, היא כי פעולה מוצנחת גדולה אפשרית כאשר אין לאויב עליונות אווירית, לפחות בזירת הפעולה.

ההתחברות

משך עמידתו של כוח-מוצנח מוגבל מיסודו. אפשר להאריך משך-זמן זה על-ידי הצנחתם או הנחתתם של נשק-כבד ואספקה; אך בכל מקרה ומקרה תהיה השחיקה של הכוח הלוחם גדולה, ללא אפשרות של החלפה על-ידי כוחות "טריים". פעולה מוצנחת מחייבת על-כן התחברות יבשתית בהקדם. ידוע לי רק על שתי מערכות מוטסות בהן לא היה הכרח (או הכרח מידי) בחיבור היבשתי: זו של וינגייט בג'ונגל של בורמה, וזו של כרתים. במקרה של וינגייט — תנאי לוחמת הג'ונגל מנעו מהאויב ברוב המקרים את היכולת לתקוף את הבסיס-המוצנח במצב-של-עדיפות; ובכרתים הספיקה לגרמנים עדיפותם האווירית, שהתבססה על יון, ואח"כ גם על כרתים עצמה, כדי לעמוד בפני העדיפות הימית של הצי הבריטי. יש דמיון מסוים בין תנאי הג'ונגל לתנאי אי — שכן הים והג'ונגל כאחד מנעו הפעלת כוחות יבשתיים מכריעים נגד המבצע המוצנח. אך במערכות יבשתיות המת-נהלות בתנאי זירה וקרקע האופייניים בדרך-כלל לאירופה, צפון-אפריקה והמזרח-התיכון — יש הכרח בהתחברות יבשתית אל הכוחות המוצנחים. פרט למצב בו האויב כבר מובס-הולך. משמעות הדבר לגבי המתכנן היא כי פעולה מוצנחת מחייבת לא רק את שילובה בתכנון המערכה היבשתית כולה, אלא אף

• עמידה ממושכת-למדי של יחידות-צנחנים (סובייטיים), תוך היעדרות בכוחות פרטיזניים-מקומיים, נתאפשרה גם במבצע, שהידיעה עליו לא היתה נפוצה ביותר, שנערך בגזרה יערית וקשת-עבירות של זירה תיכונית-צפונית של רוסיה במלחמה השנייה. — המערך.